

## **J'BEL IRHOUD (FAS)**

J'Bel Irhoud yerleşim yeri Safi'nin 60 Km. güneybatısında bulunur. Üst Pleistosen'in ikinci yarısının başlangıcına yani G.Ö. 80.000-50.000 yılları arasına tarihlenen bu karstik mağara, Moustérien'e bağlanan fakat bugüne kadar yayınlanmamış olan bir endüstri vermiştir.

Bu döneme ait 2 kafatası üst parçası, 1 mandibula ve 1-2 kırık parçadan oluşan fosil insan kalıntıları bulunmuştur. Bu fosil kalıntıların bazı özellikleri Neanderthalleri çağrıştırırken, diğer bazı özellikleri de onlardan uzaklaştırır. Bu tip bir morfoloji iki yorumu gündeme getirmiştir. Birincisi; Neanderthal'lerin Kuzey Afrika çeşidini gösterdikleri, diğeri ise bu bölgenin Homo *erectus* fosillerinden bağımsız olarak evrimlendikleri görüşüdür.

## **EL HARHOURA (FAS)**

Rabat'ın 10 Km. kadar güneyinde yer alan bu mağara 1978-1980 yılları arasında kazılmıştır. Site ilgili bilgiler A. Debenath tarafından verilmiştir. Bu mağarada bol miktarda fauna kalıntıları, destek taşları ve taş döşeme gibi yerleşimle ilgili düzenlemeler ve 1 canine diş ile alt çeneden oluşan insan kalıntıları veren bir **Üst Aterien** seviye saptanmıştır. Bu seviye TL (termolüminesans) yaşlandırması ile G.Ö.  $41.160 \pm 3500$  ve  $32.150 \pm 4800$  arasına tarihlendirilmiştir. Bu seviyenin üstünde ise Üst Paleolitik özellikler gösteren bir nekropol yer almaktadır.